

Sygn. akt II AKa 319/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Grażyna Świdorska - Wandor (spr.)

Sędziowie: SSA Włodzimierz Brazewicz

SSA Lech Magnuszewski

Protokolant: st. sekr. sądowy Monika Żylińska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Mirosława Kido

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2012 r.

sprawy

1. H. R.

oskarżonej z art. 284 § 2 k.k.; art. 271 § 1 k.k.

2. E. K. (1)

oskarżonej z art. 284 § 2 k.k.

3. A. C.

oskarżonej z art. 284 § 2 k.k.

4. M. B.

oskarżonej z art. 284 § 1 k.k.

5. J. K.

oskarżonej z art. 284 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej(...) w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 16 maja 2012 r., sygn. akt **IV K 116/11**

I. uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. W. – Kancelaria Adwokacka w G. oraz adw. M. S. (1) – Kancelaria Adwokacka w G. kwoty po 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonym A. C. i J. K. z urzędu przed sądem Apelacyjnym w Gdańsku.

UZASADNIENIE

H. R. stanęła pod zarzutem popełnienia czynu polegającego na tym, że:

1. w okresie od grudnia 1995 roku do stycznia 2002 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami poprzez uprzednie pokwitowanie odbioru wpłat czynszowych oraz wpłat opłat związanych z użytkowaniem i dzierżawą lokali zabrała w celu przywłaszczenia pieniądze o łącznej kwocie 584.213,33 zł, czym działała na szkodę Przedsiębiorstwa (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.

2. w dniu 19 lutego 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do R. C. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

3. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. Z. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

4. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do G. W. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

5. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. G. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

6. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do E. K. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

7. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do I. S. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

8. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do W. I. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

9. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. D. (1) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

10. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do R. O. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

11. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do E. G. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

12. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do M. i N. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

13. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do H. O. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

14. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do B. L. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

15. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. P. (1) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

16. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. G. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

17. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. S. (1) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

18. w dniu 24. lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do S. S. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

19. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do T. Ć. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

20. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. M. (1) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

21. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do K. D. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

22. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do Z. K. (1) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

23. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do C. i J. K. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działał na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

24. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. K. (3) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

25. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do R. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

26. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. Z. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

27. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do K. T. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

28. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do W. N. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

29. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do K. C. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

30. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. M. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

31. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do T. D. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

32. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do T. S. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

33. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do E. P. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

34. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. H. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

35. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do P. W. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

36. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. W. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

37. w dniu 24 lipca 2001r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do S. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

38. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do B. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

39. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. S. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

40. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do B. i M. H. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

41. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do E. K. (3) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działał na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

42. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. P. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

43. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do K. P. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

44. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do I. T. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

- tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

45. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do H. R. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

46. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do H. W. (1) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

47. w dniu 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. J. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

48. w dniu 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do H. W. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

49. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do C. D. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.,

50. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do W. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

51. w dniu 24 lipca 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do G. P. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.,

52. w dniu 13 sierpnia 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do W. T. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

53. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do I. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

54. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do I. G. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

55. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do Z. K. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

56. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do W. J. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

57. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do J. S. (3) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

58. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do Z. C. „co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

59. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do P. A. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

60. w dniu 3 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do M. S. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

61. w dniu 24 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do S. D. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

62. w dniu 24 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. K. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

63. w dniu 24 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. i B. R. co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

64. w dniu 24 października 2001 r. w G. pełniąc funkcję kierownika (...) w (...) poświadczyla nieprawdę na dokumencie adresowanym do A. D. (2) co do okoliczności dotyczących rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego, czym działała na szkodę (...) (...)

tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

E. K. (1) stanęła pod zarzutem popełnienia czynu polegającego na tym, że:

w okresie od grudnia 1995 roku do marca 2001 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami poprzez uprzednie pokwitowanie odbioru wpłat czynszowych oraz wpłat opłat związanych z użytkowaniem i dzierżawą lokali zabrała w celu przywłaszczenia pieniądze o łącznej kwocie 584.213,33 zł, czym działała na szkodę Przedsiębiorstwa (...) (...)

tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.

A. C. stanęła pod zarzutem popełnienia czynu polegającego na tym, że:

w okresie od grudnia 1995 roku do stycznia 2002 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami poprzez uprzednie pokwitowanie odbioru wpłat czynszowych oraz wpłat opłat związanych z użytkowaniem i dzierżawą lokali zabrała w celu przywłaszczenia pieniądze o łącznej kwocie 584.21.3,33 zł, czym działała na szkodę Przedsiębiorstwa (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.

M. B. stanęła pod zarzutem popełnienia czynu polegającego na tym, że:

w okresie od kwietnia 1998 roku do 2000 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami poprzez uprzednie pokwitowanie odbioru wpłat czynszowych oraz wpłat opłat związanych z użytkowaniem i dzierżawą lokali zabrała w celu przywłaszczenia pieniądze o łącznej kwocie 584.213,33 zł, czym działała na szkodę Przedsiębiorstwa (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 284 § 1 k.k.

J. K. (1) stanęła pod zarzutem popełnienia czynu polegającego na tym, że:

w okresie od października 2001 roku do stycznia 2002 roku w G. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami poprzez uprzednie pokwitowanie odbioru wpłat czynszowych oraz wpłat opłat związanych z użytkowaniem i dzierżawą lokali zabrała w celu przywłaszczenia pieniądze o łącznej kwocie 584.213,33 zł, czym działała na szkodę Przedsiębiorstwa (...) (...),

tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 16 maja 2012 roku, sygn. akt IV K 116/11:

I. oskarżoną **H. R.** uniewinniono od popełnienia zarzucanych jej w punktach I do LXIV aktu oskarżenia czynów;

II. oskarżoną **E. K. (1)** uniewinniono od popełnienia zarzucanego jej w akcie oskarżenia czynu;

III. oskarżoną **A. C.** uniewinniono od popełnienia zarzucanego jej w akcie oskarżenia czynu;

IV. oskarżoną **M. B.** uniewinniono od popełnienia zarzucanego jej w akcie oskarżenia czynu;

V. oskarżoną **J. K. (1)** uniewinniono od popełnienia zarzucanego jej w akcie oskarżenia czynu;

VI. na podstawie art. 415 § 2 k.p.k. pozostawiono powództwo cywilne wniesione przeciwko oskarżonym: H. R., E. K. (1) i A. C. bez rozpoznania.

Wyrok zawiera także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych oraz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonej A. C. z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł prokurator Prokuratury Rejonowej (...) w G. zaskarżając go w całości na niekorzyść w/w oskarżonych.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 3 wyrokowi temu zarzucił:

1. w stosunku do H. R., co do czynu z art. 271 § 1 k.k. – błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie przez Sąd, że oskarżona nie popełniła zarzucanego jej czynu, podczas gdy w rzeczywistości oskarżona mając realną możliwość weryfikacji oraz kontroli przedkładanych jej dokumentów pod kątem ich zgodności ze stanem faktycznym, czynności tych zaniechała co skutkowało poświadczeniem nieprawdy w dokumentach adresowanych do najemców a dotyczących rozliczenia finansowego lokalu mieszkalnego;

2. w stosunku do oskarżonych H. R., E. K. (1), A. C., M. B., J. K. , co do czynów z art. 284 § 2 k.k. – błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie przez Sąd, że oskarżone nie popełniły zarzucanych im czynów, podczas gdy w rzeczywistości przeprowadzone kontrole oraz opinia biegłego jednoznacznie wskazały na nieprawidłowości oraz niedobory środków pieniężnych w stanie finansowym zatrudniającej oskarżone jednostki, które spowodowane były podejmowanymi przez oskarżone wspólnie i w porozumieniu działaniami mającymi na celu przywłaszczenie znacznych kwot pieniężnych.

Podnosząc powyższe zarzuty na zasadzie art. 427 § 1 k.p.k. oraz art. 437 § 1 i 1 k.p.k. prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego o tyle okazała się skuteczna, że prowadzić musiała do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, bez konieczności bezpośredniego odnoszenia się do postawionego w niej zarzutu.

W pierwszym rzędzie wskazać należy, iż Sąd odwoławczy w granicach środka odwoławczego (art. 433§ 1 k.p.k.) lub też w zakresie szerszym, w wypadkach określonych w ustawie (art. 435 k.p.k., 439 § 1 k.p.k., oraz art. 440 k.p.k.) zobowiązany jest do kontroli prawidłowości przeprowadzonego postępowania dowodowego, prawidłowości ustaleń faktycznych i oceny dowodów dokonanych przez Sąd I instancji, zwłaszcza do kontroli - czy przekonanie tegoż Sądu wysnute zostało na wszechstronnej ocenie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej (art. 410 k.p.k.) i czy przy ocenie dowodów uwzględnione zostały wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego oraz czy rozumowanie Sądu jest rozumowaniem poprawnym pod względem logicznym, a więc czy nie zawiera sprzeczności, niekonsekwencji i dwuznaczności, a w razie zaś nie rozstrzygnięcia przez Sąd określonych kwestii z powodu nie dających się usunąć wątpliwości - czy istniały realne możliwości ich usunięcia i rozstrzygnięcia przez przeprowadzenie innych dowodów, prawidłową ocenę dowodów już przeprowadzonych lub też w drodze logicznego rozumowania z uwzględnieniem wiedzy i doświadczenia życiowego (por. wyrok SN, sygn. akt I KR 140/79, OSNPG 1980/72)

Dokonana w przedmiotowej sprawie przez Sąd Apelacyjny kontrola odwoławcza wykazała, że Sąd Okręgowy w Gdańsku, rozpoznając sprawę ponownie, po raz kolejny w sposób niewłaściwy przeprowadził postępowanie dowodowe. Uczynił to bowiem w sposób niepełny i nadto z naruszeniem art. 442 § 3 k.p.k.

Na wstępie wskazać należy, iż postępowanie przed Sądem Okręgowym w Gdańsku w niniejszej sprawie o sygn. akt IV K 116/11 zakończone wyrokiem z dnia 16 maja 2012 r. toczyło się po raz drugi, w wyniku uchylenia przez Sąd Okręgowy w Gdańsku - XIII Wydział Karny Odwoławczy (wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2011 r., sygn. akt XIII Ka 122/11) orzeczenia Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt II K 208/05 i przekazania tejże sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku, jako sądowi pierwszej instancji, do ponownego rozpoznania.

W tym miejscu godzi się podnieść, że zgodnie z treścią art. 442 § 1 i 3 k.p.k. sąd, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania orzeka w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie. Oznacza to, że rozpoznając sprawę ponownie, sąd zobowiązany jest - co do zasady - przeprowadzić postępowanie dowodowe w takim zakresie, w jakim dotyczy ono ustaleń faktycznych, które stworzyły podstawę uchylonemu rozstrzygnięciu, przy czym sąd odwoławczy w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia wskazuje, które uchybienia polegające na wadliwym przeprowadzeniu postępowania dowodowego miały wpływ na uchylenie orzeczenia.

Co za tym idzie te dowody, które miały wpływ na decyzję sądu drugiej instancji, winny zostać ponownie przeprowadzone podczas kolejnego rozpoznania sprawy, czy też postępowanie dowodowe winno zostać poszerzone o nowe dowody wskazane przez sąd odwoławczy. Sąd ponownie rozpoznający sprawę może natomiast poprzestać na ujawnieniu jedynie tych dowodów, co do których nie ma wątpliwości, iż nie miały one wpływu na uchylenie orzeczenia, gdyż przepis art. 442 § 2 k.p.k. ma charakter wyjątkowy. Należy go więc interpretować bardzo ściśle i bacznie, aby w wyniku jego rozszerzającej wykładni, nie doszło do naruszenia gwarancji procesowych stron wynikających z zasady bezpośredniości.

Ponadto, sąd któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania związany jest zapatrywaniami prawnymi i wskazaniami co do dalszego postępowania, sposobu procedowania, w szczególności kierunków postępowania dowodowego (por. T. Grzegorzczak, [w:] Grzegorzczak, Tylman - Polskie postępowanie, str. 721; H. Kempisty, [w:] Bafia i inni - Komentarz, str. 594; S. Zabłocki - Postępowanie odwoławcze... Warszawa 1997r., str. 115; postanowienie SN z dnia 15 lutego 2011r., sygn. IV KK398/10, Biul. PK 2011/5/51-52).

Uchylając wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt II K 208/05, Sąd Okręgowy w Gdańsku - XIII Wydział Karny Odwoławczy, wskazując w uzasadnieniu decyzji z dnia 28 kwietnia 2011 r., sygn. akt XIII Ka 122/11, uchybienia popełnione przez organ a quo, jednocześnie zawarł w nim szereg wskazówek dotyczących kierunku postępowania dowodowego, które winien przeprowadzić Sąd meriti podczas ponownego rozpoznania przedmiotowej sprawy. Tak więc, Sąd odwoławczy zobowiązał Sąd I instancji między innymi do:

- przeanalizowania odpowiedzialności karnej każdej z oskarżonych indywidualnie z uwagi na zarzut działania wspólnie i w porozumieniu, z uwzględnieniem częstotliwości przyjmowania wpłat przez każdą z nich, ustalenia czy któraś z oskarżonych w tym dniu nie była obecna w pracy lub też nie przyjmowała wpłat; rozważenie czy możliwym jest uznanie, że żadna z oskarżonych nie zauważyła nieprawidłowości w obrocie wpłatami lokatorów;

- badania czy kwoty wpłat z określonego dnia przyjęte przez kasjerkę (lub inną osobę ją zastępującą) odpowiadają raportom kasowym, kwotom zaksięgowanym i przekazanym do banku i czy już wówczas można było stwierdzić nieprawidłowości;

- ustalenia dat nieprawidłowych przebiegowań;

- wnikliwego rozważenia współdziałania oskarżonych w realizacji przyjętego przez nie porozumienia z uwzględnieniem różnego czasookresu działania każdej z nich, wynikającego z aktu oskarżenia: tj. od 1995 r. do 2001

r. w stosunku do H. R., E. K. (1) i do 2002 r. w stosunku do A. C., jak też od 1998 r. do 2000 r. w odniesieniu do M. B. oraz od 2001 r. do 2002 r. wobec J. K.;

- ustalenia w związku z wyjaśnieniami oskarżonej H. R. z postępowania przygotowawczego, która z oskarżonych przygotowywała także poświadczenia rozliczenia stanu finansowego lokalu mieszkalnego nie odpowiadające prawdzie (oskarżona H. R. utrzymywała bowiem, że nie wszystkie poświadczenia przygotowywała samodzielnie, a podpisując je nie sprawdzała ich rzetelności) oraz czy i dlaczego osoba ta nie ujawniła już wówczas niezgodności pomiędzy stanem finansowym lokalu, wynikającym z treści poświadczenia, a stanem wynikającym z księgowości; rozważenia czy takie zachowanie oskarżonej H. R., było prawidłowe oraz czy może świadczyć o braku jej świadomości co do treści tych poświadczeń oraz rozważenie czy takie twierdzenia oskarżonej znalazły potwierdzenie w relacjach pozostałych pracowników (...) w G.;

- rozważenia, w związku z treścią pisemnej opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego, czy zachodzi potrzeba wydania opinii uzupełniającej i przekazania biegłemu do badania właściwego materiału w postaci oryginałów wpląt;

- sporządzenia uzasadnienia wyroku zgodnie ze wskazaniem art. 424 k.p.k., wyjaśniając wszystkie ustalenia faktyczne poczynione w sprawie, jak też dokonana ocenę dowodów i ocenę prawną zachowania oskarżonych.

Tymczasem Sąd Okręgowy w Gdańsku nie wykonał de facto zaleceń Sądu odwoławczego.

Należy wskazać, że rozpatrywana sprawa jest przykładem tej kategorii spraw, w których dla wykrycia prawdy materialnej (obiektywnej), niezbędnym jest zebranie całokształtu materiału dowodowego (wszystkich mających istotne znaczenie) i dokonanie na ich podstawie, przestrzegając zasady swobodnej oceny dowodów, prawidłowych ustaleń stanu faktycznego. Bez wątplenia sformułowana w art. 2 § 2 k.p.k. zasada ma doniosłe znaczenie dla całego postępowania. Wprowadza wymóg opierania wszelkich rozstrzygnięć na prawdziwych ustaleniach faktycznych. W orzecznictwie sądowym od szeregu lat zasadnie przyjmowano, że oznacza to zobligowanie wszystkich organów procesowych do dołożenia - niezależnie od woli stron - maksymalnych starań i wyczerpania wszelkich dostępnych środków dla poznania prawdy (zob. wyrok SN z dnia 17 września 1971 r., sygn. I KR 120/71, OSNPG 12/1971, poz. 242; wyrok SN z dnia 26 maja 1983 r., sygn. II KR 108/83, OSNPG 1983, z. 10, poz. 109). Pojęcie dotyczące wyczerpania wszelkich, o ile tylko są dostępne, środków dotyczy, co oczywiste, środków dowodowych. Niekwestionowany jest w procesie karnym związek tej zasady z innymi zasadami procesowymi, a mianowicie: bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów, obiektywizmu, a także kontradiktoryjności. Na potrzeby rozpoznawanej sprawy należy zwrócić uwagę na następujące stanowiska Sądu Najwyższego a dotyczące zasady obiektywizmu, która nakazuje organom prowadzącym postępowanie karne badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego - jest wyrazem ustawowego postulatu, by ustalenia faktyczne odpowiadały prawdzie (art. 2 § 2 k.p.k.), co w postępowaniu sądowym jest osiągalne tylko wtedy, gdy przedmiotem zainteresowania jest cały zebrany w sprawie materiał dowodowy bez pominięcia istotnych jego części i gdy całokształt tego materiału - po prawidłowym ujawnieniu go w procesie - stanie się następnie przedmiotem rozważań sądu zgodnie z art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 19 XII 1974 r., sygn. II KR 239/74, nie publ.).

Przez prawdziwe ustalenie faktyczne rozumie się ustalenie, które zostało udowodnione. Udowodnienie zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzonemu jest niemożliwy lub wysoce nieprawdopodobny. Spełnione przy tym winny być dwa warunki: a) obiektywna przekonywalność dowodów, czyli taka ich siła, że każdy normalnie oceniający człowiek nabiera przekonania o prawdziwości danego ustalenia, oraz b) przekonywalność subiektywna wywołana u organu oceniającego, która winna być całkowita i bezwzględna. Dopóki zatem organ ma zasadne, najmniejsze choćby wątpliwości, dopóty dany fakt nie może być uznany za udowodniony, a więc nie stanowi ustalenia faktycznego, które może być podstawą rozstrzygnięcia (zob. M. Cieślak: Zagadnienia dowodowe w procesie karnym, Warszawa 1955, s. 115-120; tenże: Polska procedura..., s. 325).

Udowodnienie nie musi jednak oznaczać, że dane ustalenie musi zawsze wynikać bezpośrednio z konkretnych dowodów. Może ono wynikać także z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli stanowi ona oczywistą przesłankę, na podstawie której doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, że dana

okoliczność faktyczna istotnie wystąpiła (zob. wyrok SN z dnia 4 października 1973 r., sygn. III KR 243/73, OSNKW 2/1974, poz. 33 i aprob. glosy: M. Cieślak, OSPiKA 9/1974 oraz J. Nelken, NP. 1/1974). Podkreślenia wymaga, że wymóg udowodnienia odnosić należy jednak tylko do ustaleń niekorzystnych dla oskarżonego, ponieważ on sam korzysta z domniemania niewinności (art. 5 § 1 k.p.k.), a nie dające się usunąć wątpliwości tłumaczy się na jego korzyść (art. 5 § 2 k.p.k.). Nie oznacza to wszak, aby gołosłowne twierdzenia oskarżonego mogły być przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia. W tym jednak wypadku wystarczy ich uprawdopodobnienie, tj. wywołanie jedynie stanu prawdopodobieństwa zaistnienia danego faktu (zob. M. Cieślak, Zagadnienia..., s. 65).

W rozpoznawanej sprawie ważne znaczenie może mieć zasada *in dubio pro reo*. Nie można jej jednak w żadnej mierze traktować jako swoistego uproszczonego traktowania wątpliwości (zob. wyrok SN z dnia 25 czerwca 1991 r., sygn. WR 107/91, OSNKW 1-2/1992, poz. 14). Z całą pewnością nie ma ona zastosowania w sytuacji, gdy wątpliwości są rezultatem niedokładnego i niewyczerpującego postępowania dowodowego a zwłaszcza, gdy organ procesowy powinien z urzędu uzupełnić postępowanie dowodowe, aby ustalić fakty zgodnie z ich rzeczywistym przebiegiem i wyjaśnić nasuwające się w tym zakresie wątpliwości, a nie sięgać po regułę *in dubio pro reo* (zob. wyrok SN z dnia 16 stycznia 1974 r., sygn. III KR 315/73, OSNKW 5/1974, poz. 97). Reguła ta ma zatem zastosowanie dopiero wówczas, gdy zostały wyczerpane wszystkie możliwości poznawcze w postępowaniu (zob. wyrok SN z dnia 31 sierpnia 1979 r., sygn. IV KR 173/79, OSNPG 2/1980, poz. 24). O jej naruszeniu nie można więc mówić, gdy sąd w wyniku pełnej i poprawnie dokonanej swobodnej oceny dowodów uznał, że brak jest wątpliwości albo że nie mają one znaczenia dla odpowiedzialności oskarżonego.

Tak więc, gdy w świetle tak dokonanej oceny zebranych dowodów nie da się bez obawy popełnienia pomyłki wykluczyć innej wersji zdarzenia, aniżeli przyjęta w akcie oskarżenia - nie jest dopuszczalne przypisanie oskarżonemu zarzucanego czynu, albowiem w takiej sytuacji chroni go reguła *in dubio pro reo* (zob. wyrok SN z dnia 4 grudnia 1992 r., WR 369/90, OSP 102/1992, poz. 12).

Sytuacją równoznaczną z „nie dającymi się usunąć wątpliwościami” jest pogląd (ten wyraża sąd orzekający), który jest, na co kładzie nacisk Sąd odwoławczy, kategorią obiektywną w tym sensie, iż ani zasady logicznego rozumowania, ani zasady doświadczenia życiowego lub nauki nie pozwalają ustalić określonego faktu. Nie ma to zatem nic wspólnego z subiektywnymi ocenami strony procesowej. Oceny te nie powodują powstania stanu (są nadal tylko wnioskiem wyprowadzonym z oceny materiału dowodowego, nie zaś faktem - dop. Sądu Apelacyjnego) „nie dających się usunąć wątpliwości” i tym samym nie kreują zarzutu kasacyjnego, tj. rażącego naruszenia prawa (zob. postanowienie SN, sygn. II K 369/03).

Istnienie zasad domniemania niewinności oraz *in dubio pro reo* pociągają za sobą konieczność istnienia także zasady ciężaru dowodu (zasada nieskodyfikowana). Ciężar dowodu to powinność udowodnienia wysuwanych twierdzeń, zasadą zaś postępowania karnego jest, że ciężar ten obciąża oskarżyciela publicznego (także powoda cywilnego w zakresie jego roszczeń). Prokurator musi zatem udowodnić zaistnienie czynu wypełniającego znamiona określonego przestępstwa, sprawstwo oskarżonego oraz zdolność ponoszenia przez niego odpowiedzialności karnej. Musi więc obalić domniemanie niewinności.

W rozpoznawanej sprawie, w której materia jest rzeczywiście bardzo złożona, podstawowym zadaniem Sądu meriti, po uchyleniu sprawy przez Sąd odwoławczy do ponownego rozpoznania było, odnośnie zachowania oskarżonych z art. 284 § 2 k.k., jednoznaczne ustalenie odpowiedzialności karnej każdej z oskarżonych indywidualnie z uwzględnieniem częstotliwości przyjmowania wpłat przez każdą z nich, ustalenia czy któraś z oskarżonych w tym dniu nie była obecna w pracy lub też nie przyjmowała wpłat. W tej właśnie sprawie ten fakt odgrywa najbardziej doniosłe znaczenie, a co więcej, jego prawidłowe ustalenie, oparte na ocenie dowodów zgodnej z art. 7 k.p.k., otwiera drogę do prowadzenia w tej właśnie sprawie dalszych rozważań, w szczególności na temat najbardziej istotny, zamiaru sprawców, który związany jest z przywłaszczeniem pieniędzy.

W apelacji prokurator podniósł zarzut z art. 438 pkt 3 k.p.k., w którym skoncentrował uwagę na problematyce oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd meriti, a zwłaszcza tej, która odnosi się do oceny opinii biegłego z zakresu

pisma ręcznego oraz ustnej opinii tegoż biegłego złożonej do protokołu w postępowaniu jurysdykcyjnym, w trakcie przesłuchania w dniu 1 marca 2012 r. W tym rozumieniu zgłoszony zarzut uznać należy za słuszny. Z tego powodu przy całej złożoności problemów, które występują w tej sprawie rozważania rozpocząć należy od omówienia tego właśnie zagadnienia.

W rozpoznawanej sprawie dla wykrycia prawdy, również dla Sądu meriti, zasadnicze znaczenie miały dwie grupy środków dowodowych. Pierwszą stanowią wyjaśnienia oskarżonych z postępowania przygotowawczego, drugą opinie biegłych: z zakresu pisma ręcznego i rewidenta, przeprowadzonej na podstawie badań dokumentacji księgowej zabezpieczonej w Przedsiębiorstwie (...)w G..

Należy mieć świadomość, że sama wiedza biegłych ma znaczenie czy to uzupełniające czy też weryfikujące fakty (sama natomiast faktem nie jest), które w tej sprawie ujawniły także osobowe źródła dowodowe, składając wyjaśnienia czy zeznania.

Przechodząc do zarzutu związanego z zakwestionowaniem przez Sąd meriti opinii biegłego z zakresu pisma ręcznego, należy mieć na uwadze, że przepis art. 193 k.p.k. formułuje przesłanki powołania dowodu z opinii biegłego, a przepis art. 201 k.p.k. powiązany ściśle z oceną dowodu z opinii biegłego, normuje zagadnienie zasięgania w sprawie po kolejną opinię.

Rację ma skarżący, że pomiędzy opiniami biegłego mgr. inż. R. R. z zakresu pisma ręcznego, tj. opinią pisemną z dnia 15 grudnia 2004 r., a ustną uzupełniającą złożoną na rozprawie w dniu 2 marca 2012 r., istnieje sprzeczność, której Sąd meriti nie dostrzegł, a tym samym nie dążył do jej wyjaśnienia. W opinii pisemnej, bowiem biegły wskazał, że przedmiotem badań musi być zawsze oryginał nie kopia, a nawet dysponowanie zapisem bezpośrednim nie kopią, w sytuacji badania tak zwanych paraf, nie daje podstaw do wskazań kategorycznych, co do wykonawcy z przybliżoną oceną autentyczności. Takie stanowisko biegłego, który wykonywał opinię w tej sprawie, było jednoznaczne już na etapie postępowania przygotowawczego. Natomiast w uzupełniającej opinii ustnej złożonej na rozprawie biegły stwierdził, że z uwagi na nieusuwalne wady, wykonanie opinii, zakończonej wnioskami jednoznacznymi było niemożliwe, a dostarczenie do badań materiału dowodowego w postaci oryginałów potwierdzeń nie doprowadziłoby do rezultatu w postaci sporządzenia kategorycznej opinii. Ponadto prawdą jest, co podnosi także skarżący, że biegły w opracowanej opinii pisemnej użył określenia „kopie” i nie można wykluczyć, że używając tego nieprofesjonalnego określenia, miał na myśli określenie „odwzorowanie”. Zdaniem organu ad quem, w omawianym zakresie, Sąd meriti przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie dążył do ustalenia prawdy materialnej, bowiem, nie poczynił w tym zakresie żadnych nowych ustaleń, a na potrzebę taką jednoznacznie wskazywał Sąd odwoławczy. Co więcej, nie tylko nie wzbudziło zastrzeżeń Sądu meriti, że pomiędzy wydanymi opiniami (tj. opinią ustną uzupełniającą z rozprawy, a opinią pisemną) istnieje ewidentna sprzeczność, ale jeszcze na rozprawie w dniu 1 marca 2012 r. przesłuchał biegłego w sposób niezwykle pobieżny, ale przede wszystkim w sposób mało wnikliwy i skrótowy.

Zdaniem skarżącego, biegły mija się z reprezentowaną powszechnie wiedzą w badaniach pisma ręcznego, albowiem, przy tak bogatym materiale dowodowym i porównawczym, badanie potwierdzające autorstwo osób kreślących podpis w formie parafy jest możliwe, a przy wielokrotnym powtarzaniu naśladownictwa, również nie wykluczone jest potwierdzenie fałszerstwa parafy przez inną osobę. Tym bardziej, że biegły opinię pisemną zawarł na 379 stronach, po przeprowadzeniu 310 godzin badań szczegółowych i stwierdzeniu, że w 2620 badanych dokumentach wskazane podpisy mogą być kopiami podpisów podejrzanych.

Nie przesądzając, na tym etapie postępowania, o słuszności powyższego stanowiska prokuratora, należy stwierdzić, iż organ a quo przy ponownym rozpoznaniu sprawy, nie dążąc do ustalenia prawdy materialnej, nie dostrzegł, że w sprawie (na k.422-423) zostały zabezpieczone m. in. także dowody w postaci list obecności oskarżonych w pracy z ich osobistymi podpisami (także w formie paraf - dopisek Sądu Apel.) Wprawdzie są to kserokopie, jednakże organ a quo nie podjął żadnych starań celem pozyskania oryginałów tychże dokumentów. Jest to o tyle istotne, że biegły wydając na rozprawie uzupełniającą opinię ustną, dokumentów tych nie brał pod uwagę.

Nie może być kwestionowane to, że jeżeli w sprawie zachodzi konieczność stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a taką było, stwierdzenie autentyczności podpisów oskarżonych na dowodach w postaci pokwitowań odbioru wpłat czynszowych od poszczególnych lokatorów, co wymagało wiadomości specjalnych, organ pierwszoinstancyjny nie może zaaprobować opinii biegłego, która sporządzona została w oparciu o niepełny (lecz dostępny) materiał dowodowy. Sąd meriti, z jednej strony nie dążył do wyjaśnienia, w jakim kontekście używał biegły w opinii pisemnej określenia „kopie”, a z drugiej strony nie dążył do ustalenia, czy biegły może uzupełnić wydaną opinię w oparciu o dowody obiektywne chociażby w postaci podpisów oskarżonych składanych na liście obecności. Sąd jest bowiem uprawniony do swobodnej oceny przeprowadzonych dowodów, ale nie do pominięcia, przy takiej ocenie, uwzględniania wskazań wiedzy specjalistycznej, zastępując je własną, czy też innego organu, oceną zdarzeń, które wymagają opinii biegłego. Sąd meriti będąc uprawniony do swobodnej oceny dowodów oceniając opinię biegłego musi dostrzec, że opinia biegłego jest niepełna lub niejasna, albo, że w samej jej treści zachodzi ewidentna sprzeczność. W takiej sytuacji powinien wówczas, co jest obowiązkiem Sądu orzekającego, wezwać ponownie tego samego biegłego, w celu ustosunkowania się do wydanej opinii, a w szczególności do wynikających z jej treści sprzeczności, a gdy to będzie niewystarczające, powołać innego biegłego, aby uzupełnić opinię lub wyjaśnić sprzeczności (art. 201 k.p.k.).

W konsekwencji zaniechania przez Sąd meriti przeprowadzenia analizy materiału dowodowego w postaci wyjaśnień poszczególnych oskarżonych, w tym we wzajemnym ich powiązaniu, nie dostrzegł ten Sąd, że z wyjaśnień oskarżonej J. K. z postępowania przygotowawczego wynikało, iż pieniądze w kwocie 15 000 zł wraz z pokwitowaniem wpłaty przez lokatorkę J. H. zaległego czynszu - przekazała tego samego dnia oskarżonej H. R. w obecności koleżanki B. B.. A osoba ta w charakterze świadka, na powyższe okoliczności, nie została przesłuchana.

Należy stwierdzić, biorąc także pod uwagę powyższe rozważania, że przedmiotowa sprawa jest ewidentnym przykładem tego, iż organ pierwszoinstancyjny przed skierowaniem sprawy na rozprawę zaniechał dokonania wstępnej analizy zebranych w sprawie dowodów, tym samym nie dostrzegł już wówczas konieczności zwrotu sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego o dodatkowe dowody, oczywiście oprócz tych dowodów, wskazanych już powyżej.

Tak więc, m.in. z wyjaśnień oskarżonej E. K. (1) z postępowania przygotowawczego wynikało, że to ona była jedyną osobą przeszkoloną pod kątem pracy na programie komputerowym (...). W praktyce praca jej polegała na wprowadzaniu do komputera danych na podstawie otrzymanych od kasjerki blankietów i dowodów wpłat do banku pieniędzy od lokatorów z tytułu czynszu za mieszkania. Sporządzała też raporty i comiesięczne sprawozdania do księgowości (...). Ponadto z wyjaśnień oskarżonej H. R., składanych również na etapie postępowania przygotowawczego wynikało, że oprócz niej także inne oskarżone wystawiały poświadczenia rozliczeń stanu majątkowego poszczególnych lokali na podstawie dokumentacji księgowej.

Natomiast z treści opinii biegłego rewidenta wynikało, iż dokonując analizy nieprawidłowości finansowych, jakie miały miejsce w Przedsiębiorstwie (...) (...) w G., uznała, że zapisy księgowe, mające na celu zniekształcenie danych poprzez przenoszenie obrotów na konta niepodlegające inwentaryzacji w drodze pisemnego potwierdzenia sald z kontrahentami, a także naliczanie odsetek kontrahentom, przy jednoczesnym ich stornowaniu przez manipulacje na kontach księgowych - wskazują na działanie z premedytacją, które nie może być traktowane jako pomyłka księgowa, a służyły stwarzaniu pozorów w dziedzinie rzetelnej windykacji należności zakładu budżetowego. Jednocześnie w zakresie zarzutu z art. 271 § 1 k.k., w stosunku do oskarżonej H. R., biegła stwierdziła, że faktu dokonania czynu zabronionego nie może potwierdzić, z uwagi na niemożność zidentyfikowania momentu, w jakim porównywano załączone potwierdzenia rozrachunków (poświadczenia w zakresie rozliczenia stanu finansowego poszczególnych lokali mieszkalnych).

A zatem, z uwagi na treść powyższych wyjaśnień oskarżonych składanych na etapie postępowania przygotowawczego oraz wniosków wynikających z opinii biegłego rewidenta już wówczas zachodziła konieczność uzupełnienia materiału dowodowego poprzez zabezpieczenie programu komputerowego (...), na którym pracowała E. K. (1) i poddania go badaniom przez biegłego informatyka. Biegły tej specjalności mógłby, na podstawie badań programu komputerowego, podjąć próby ustalenia dat nieprawidłowych przebiegów w stosunku do tych pierwotnie naniesionych w

komputerze. A następnie w oparciu o ustalenia, wynikające z opinii biegłego informatyka, istniała konieczność wydania przez biegłego rewidenta opinii uzupełniającej, w celu ustalenia tych okoliczności, na niemożność których wskazywała w swojej opinii pierwotnej, także w powiązaniu (na podstawie zabezpieczonej listy obecności), czy któraś z oskarżonych w tym dniu nie była w pracy, a zatem nie przyjmowała wpłat.

Reasumując, w tym stanie rzeczy, Sąd Odwoławczy - podobnie jak Sąd Okręgowy w Gdańsku XIII Wydział Odwoławczy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2011 r., sygn. akt XIII Ka 122/11 - stanął na stanowisku, iż orzeczenie wydane w niniejszej sprawie przez Sąd meriti jest co najmniej przedwczesne, gdyż oparte zostało na niepełnym materiale dowodowym przedstawionym przez oskarżyciela publicznego na poparcie zasadności postawionych H. R., E. K. (1), A. C., M. B. i J. K. zarzutów w akcie oskarżenia i zawnioskowanym do przeprowadzenia na rozprawie.

Nie wypełnienie zaleceń Sądu odwoławczego, mimo zobowiązania wynikającego z art. 442 § 3 k.p.k., skutkować musiało zatem, w okolicznościach tejże sprawy, ponownym uchyleniem zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 16 maja 2012r., sygn. akt IVK 116/11, jeśli zważy się na fakt, iż autor apelacji zarzucając Sądowi meriti błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż oskarżone nie dopuściły się zarzucanych im czynów, oparł tenże zarzut między innymi na dowodach, które - pomimo jednoznacznych wskazań Sądu odwoławczego, co do sposobu dalszego procedowania przytoczonych w treści uzasadnienia orzeczenia przekazującego przedmiotową sprawę do ponownego rozpoznania - de facto nie zostały przeprowadzone w sposób zgodny z obowiązującą procedurą na rozprawie (art.410 k.p.k.). Ponadto organ a quo w celu ustalenia prawdy materialnej nie dążył do uzupełnienia materiału dowodowego (art. 366 § 1 k.p.k.), tym bardziej, że w toku rozprawy ujawniły się istotne braki postępowania przygotowawczego, których usunięcie przez Sąd orzekający uniemożliwiłoby wydanie prawidłowego orzeczenia w rozsądnym terminie (art. 397 § 1 k.p.k.).

Sąd I instancji z jednej strony - nie dostrzegając konieczności uzupełnienia materiału dowodowego, a z drugiej - odnosząc się do dowodów zebranych w sprawie dotychczas, nie zaprezentował ich analizy w sposób, pozwalający na dokonanie przez Sąd Apelacyjny kontroli poprawności rozumowania Sądu meriti, które legło u podstaw stanowiska, iż materiał zawnioskowany w akcie oskarżenia przez prokuratora jest niewystarczający do przypisania oskarżonym winy.

Należy natomiast pamiętać, iż uzasadnienie wyroku stanowi integralną część orzeczenia i pełni ono niezmiernie istotną rolę jako źródło informacji dla stron, dla których motywy jakimi kierował się Sąd I instancji wydając wyrok, mogą mieć zasadnicze znaczenie przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie poddania go kontroli instancyjnej. Ponadto uzasadnienie wyroku pozwala na przeprowadzenie jego kontroli przez instancję odwoławczą, dlatego też winno ono odpowiadać wymogom art. 424 § 1 i 2 k.p.k.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy powinien zatem przeprowadzić na nowo postępowanie dowodowe, przy czym dążąc do wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, powinien rozważyć w zakresie uzupełnienia dowodów, możliwość skorzystania z uprawnienia wskazanego w art. 397 § 1 k.p.k., a nadto mając na względzie uwagi wskazane już w uzasadnieniu powyżej, w szczególności zaś winien:

1. dokonać analizy wyjaśnień poszczególnych oskarżonych, także we wzajemnym ich powiązaniu, składanych na etapie postępowania przygotowawczego, celem ustalenia indywidualnie roli każdej z nich z uwzględnieniem zakresu ich obowiązków i rzeczywiście wykonywanych czynności; ustalenia czy każda z nich z taką samą częstotliwością przyjmowała wpłaty (w oparciu o analizę ich obecności w pracy na podstawie listy obecności); czy kwota wpłat z określonego dnia, gdy dana oskarżona przyjmowała wpłaty - zgadzała się z kwotami zaksięgowanymi i przekazanymi do banku oraz czy odpowiada raportom kasowym (w tym zakresie można zlecić wydanie opinii uzupełniającej przez biegłego rewidenta);
2. rozważyć na podstawie wyjaśnień oskarżonych, w szczególności wyjaśnień H. R., która z oskarżonych, także sporządzała poświadczenia rozliczenia stanu majątkowego lokali i czy oraz dlaczego żadna z nich nie ujawniła już wówczas niezgodności pomiędzy poświadczonym stanem finansowym a wynikającym z księgowości;

3. ustalenie dat nieprawidłowych przebiegowań poprzez z jednej strony pozyskanie z archiwum Przedsiębiorstwa (...) (...) w G. programu komputerowego (...), a z drugiej strony dopuszczenie na te okoliczności (wskazane także w uzasadnieniu powyżej) dowodu z opinii biegłego informatyka;

4. dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłej rewident na okoliczności ustalenia czy w danych nieprawidłowych przebiegowań (ustalonych przez biegłego informatyka na podstawie badania programu (...)), któraś z oskarżonych nie była obecna w pracy w powiązaniu z analizą dowodu w postaci listy obecności;

5. dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego do spraw pisma celem usunięcia sprzeczności wewnętrznej jego opinii (pomiędzy tą którą złożył na piśmie, a tą którą złożył ustnie na rozprawie w dniu 1 marca 2012 r.) z uwzględnieniem listy obecności oskarżonych w pracy, gdzie podpisywały się także w formie „paraf”;

6. w przypadku nieusunięcia sprzeczności jak wyżej rozważenie skorzystania z możliwości wynikających z art. 201 k.p.k.;

7. wnikliwego rozważenia współdziałania oskarżonych w realizacji przyjętego przez nie porozumienia, z uwzględnieniem różnego czasookresu działania każdej z nich, wynikającego z aktu oskarżenia - tj. od 1995 r. do 2001 r. w stosunku do H. R. i E. K. (1); do 2002 r. w stosunku do A. C.; od 1998 r. do 2000 r. w odniesieniu do M. B.; od 2001 r. do 2002 r. wobec J. K.;

8. dopuszczenie dowodu z zeznań w charakterze świadka B. B., celem weryfikacji wyjaśnień oskarżonych: E. K. (1) i J. K., a w razie potrzeby przeprowadzenie dowodu z konfrontacji przesłuchiowanych osób.

Po zakończeniu przewodu sądowego, w tym wykorzystaniu możliwości wynikających z art. 397 § 1 k.p.k., Sąd a quo powinien poddać zgromadzone dowody ponownie wnikliwej i kompleksowej analizie oraz ocenie, uwzględniając w niej argumenty podnoszone przez autora apelacji, zwracając uwagę na to, aby była ona zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, a przyjęty tok rozumowania powinien w całości znaleźć swoje odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku, o ile zajdzie potrzeba ich sporządzenia.

Sąd odwoławczy nie orzekł o kosztach postępowania, bowiem organ ad quem rozstrzyga w przedmiocie tychże kosztów, w zakresie dotyczącym postępowania odwoławczego, wydając orzeczenie kończące postępowanie. Tymczasem w niniejszej sprawie zaskarżone orzeczenie zostało uchylone, a sprawę przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji - o całości zatem kosztów orzeknie Sąd Okręgowy, gdyż uzależnione jest to od wyniku sprawy, a ten nie został jeszcze przesądzony (zob. Komentarz aktualizowany do art. 634 Kodeksu postępowania karnego, stan prawny na dzień 10 sierpnia 2011 r., Sławomir Steinborn (lex/el.2011); orzeczenie SN, sygn. II KR 151/73; OSNPG 1974, nr 5 poz. 62).